

АУДИТ У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ, ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ

Кременчуцький льотний коледж Харківського національного університету внутрішніх справ

Анотація. У статті розглянуто досвід та принципові відмінності аудиту в різних країнах світу та в Україні, проблеми та перспективи його подальшого розвитку..

Ключові слова: аудит, аудиторські фірми, міжнародний аудит, аудит фінансової звітності.

THE RELATIONSHIP BETWEEN FINANCIAL RESULTS AND NET PROFIT IN FOREIGN COUNTRIES

Abstract. The article considers the experience and fundamental differences of the audit in different countries and in Ukraine, problems and prospects for its further development.

Key words: audit, audit firms, international audit, audit of financial statements

Аудит відіграє особливу роль у розвитку економіки будь-якої держави. Основне завдання аудиторських служб полягає в контролі за дотриманням законодавства, що регулює фінансово-господарську діяльність підприємств, ведення бухгалтерського обліку, складання фінансової звітності, і в забезпеченні державних органів і приватних підприємців і власників об'єктивною інформацією про фінансовий стан тієї чи іншої державної або приватної структури.

За кордоном, зокрема в розвинених країнах, функціонують десятки тисяч аудиторських фірм (тільки в США їх більше 45 тисяч). Іноземні аудиторські фірми групуються у «Велику четвірку»: (KPMG, Ernst & Young, PricewaterhouseCoopers і DeloitteLLP) – це найбільші іноземні аудиторські фірми.

Міжнародний сучасний аудит характеризується тим, що практично у всіх розвинених країнах світу існує громадський Інститут професійного аудиту зі своєю правовою і організаційною інфраструктурою. Однак, існують відмінності в державному контролі аудиторської діяльності. Аудиторські фірми в Великобританії і США характеризуються великою самостійністю у підготовці, присвоєння кваліфікації та контролі за тим, наскільки сумлінно і кваліфіковано виконуються аудиторами професійні обов'язки. Аудиторська діяльність країн континентальної Європи, навпаки схильна до суворого регулювання з боку держави. Аудит тут регулюється і проводиться за нормативно-правовими актами, прийнятими в урядових структурах.

Для всіх аудиторів на Заході обов'язкове дотримання стандартів GAAP (принципи бухгалтерського обліку), а також GAAS (стандартів аудиту). Порівнюючи нормативно-правові акти різних зарубіжних країн про організацію аудиту, можна виявити певну подібність в прийнятті рішень з багатьох питань щодо цієї сфери підприємницької діяльності. Наприклад, в нормативно-правових актах багатьох країн є положення про необхідність проведення аудиту річної фінансової звітності підприємства. Що стосується відповідальності аудиторів за кордоном: за недбалість у роботі, упущення, завідомо неправдиву оцінку діяльності, поряд з моральною і дисциплінарною відповідальністю, іноземні аудитори несуть матеріальну і навіть кримінальну відповідальність.

В США акцентують увагу на контролі якості незалежного аудиту, він проводиться на декількох рівнях: державно-громадському, корпоративному і громадському.

Великобританія вважається однією з країн-засновників аудиту. Кваліфікація аудиторів повинна підтверджуватися членством в одному з чотирьох інститутів Консультативного комітету бухгалтерських органів. Головною особливістю аудиторської діяльності в Німеччині є те, що всі аудитори та аудиторські фірми повинні бути в обов'язковому порядку членами Аудиторської палати, яка здійснює контроль за кількома напрямками: аудиторський контроль підприємства в кінці фінансового року; спеціальний аудиторський контроль (за дорученням загальних зборів директорів, тощо).

В Україні аудит є порівняно новим видом діяльності і тому, процес його розвитку супроводжується виникненням проблемних питань, які обумовлені впливом цілої низки чинників і обставин.

Правові основи аудиторської діяльності в Україні визначає Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність». Згідно з цим законом, аудит в Україні може здійснюватися виключно сертифікованими аудиторами. Сертифікація аудиторів проводиться Аудиторською палатою України. В даний час, в Україні аудит фінансової звітності розвивається прискореними темпами. Так, починаючи з 2004 року, аудит фінансової звітності проводиться відповідно до Міжнародних стандартів аудиту (МСА), які прийняті в якості Національних стандартів аудиту. Всі аудитори повинні дотримуватися Кодексу етики професійних бухгалтерів, прийнятого Міжнародною Федерацією бухгалтерів.

Однак українські аудиторські компанії можуть не збільшити кількість своїх клієнтів, так як іноземні інвестори і кредитори не завжди довіряють аудиторським висновкам, складеним українськими аудиторами. Це пов'язано з рядом проблем, які можна згрупувати в дві категорії:

- об'єктивні причини, тобто, які не залежать від аудиторів безпосередньо: зміни законодавства та його неоднозначне тлумачення; лобіювання в законодавстві інтересів окремих бізнес структур; відсутність адекватної системи страхування аудиторських ризиків.

- суб'єктивні причини, що залежать від аудиторів та аудиторських компаній: відмінності в роботі українських і міжнародних аудиторів; відсутність спеціалізованого програмного забезпечення; невисокий професійний рівень деяких аудиторів.

Рішення цих проблем починається з внесення змін до законодавчої бази щодо аудиту. Так у 2017 році був прийнятий закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», який передбачає створення Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю, який здійснює нагляд за виконанням Аудиторською палатою України делегованих їй повноважень, контроль якості аудиторських послуг що надають суб'єкти аудиторської діяльності, контроль за безперервним навчанням аудиторів, які здійснюють обов'язковий аудит фінансової звітності.

Очевидною є необхідність побудови в Україні системи страхування аудиторських ризиків. Створення даної системи дозволить збільшити довіру до українських аудиторських компаній та передбачає формування спеціалізованого фонду, аналогічного фонду Гарантування вкладів в банківській системі.

Потребує рішення і проблема відсутності у вітчизняних аудиторів спеціалізованого програмного забезпечення. В умовах сучасної міжнародної фінансової системи переважають тенденції розвитку аудиторської діяльності, пов'язані із застосуванням інформаційних технологій і цифровізацією. Перспективна технологія, що застосовується в аудиторській практиці, є технологія блокчейн, яка заснована на розподілі баз даних. Її використання в автоматичному режимі передбачає обробку великих обсягів інформації та забезпечує прозорість операцій. Супутня проблема - забезпечення кібербезпеки, захист баз даних, виток інформації з яких негативно відбивається на іміджі компанії. Ще однією тенденцією розвитку аудиту є стрімкий розвиток та використання штучного інтелекту, що може зменшити необхідність прийому на роботу випускників університетів. Нові Інтернет - технології, програмне забезпечення, формують тенденції до скорочення робочих місць і це знаходить відображення також в аудиторській діяльності. Головною перевагою нових технологій в бухгалтерському обліку та аудиті є використання електронного документообігу, цифрових підписів і, відповідно, висока швидкість і порівняно невелика вартість передачі інформації.

Отже, тенденції розвитку аудиторської діяльності в сучасних економічних умовах змінюють підходи до роботи аудиторів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12. 2017 зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>

Білик Катерина Володимирівна, здобувач освіти освітньо-професійної програми «Бухгалтерський облік», Кременчуцький льотний коледж Харківського національного університету внутрішніх справ, Кременчук, e-mail: 1hilludmila@gmail.com

Пушкар Олена Іванівна, кандидат економічних наук, викладач циклової комісії економіки та управління, Кременчуцький льотний коледж Харківського національного університету внутрішніх справ, Кременчук, e-mail: pushckar.len@meta.ua